
Dvě vzpomínky na V. H.

Dvě vzpomínky na V. H.

20. 12. 2011; autor: prof. PhDr. Vladimír Just; rubrika: i-Forum informuje

V záplavě rychlokvašených „havlofilů“ – často lidí, kteří Havlovi a „pravdoláskářům“ ještě včera nemohli přijít na jméno a sestavovali jejich paranoidní seznamy, lidí, kteří už několik desetiletí svou činností i způsobem myšlení popírají vše, čím Václav Havel byl – se mi ani nechce nosit další sovy do těchto Athén (jež ovšem dnes připomínají spíše Abdéry, česky Kocourkov). Proto mi dovoluji jen dvě krátké osobní vzpomínky, svázané s mou alma mater, tedy s pražskou Filozofickou fakultou.

Vzpomínka č. 1, listopad 1968. Strašlivá kocovina, pomalé procitání z euforie „pražského jara“. Namísto toho, abych se věnoval psaní diplomky o V+W, zúčastňuji se na fakultě tzv. okupační stávky a v jejím rámci nekonečné série besed se spisovateli, herci, politiky, novináři a protagonisty „obrodného procesu“ (o sedmáct let později se mu bude říkat „přestrojka“).

V nabitě aule sedí u mikrofonu jeden z mých tehdejších idolů, mladý blondák v černém roláku a se zlatým řetězem na prsou, a mluví překvapivě klidným, hlubokým, soustředěným hlasem. Znam nazpaměť jeho dadaistické průpovídky – tenkrát se ještě nefíkalo hlášky – ze Zahradní slavnosti, na setkání jsme se jimi s kamarády zdravili (*Ahoj, tak jak je? – Ale, kdoví, kde má čmelák žahadlo, tomu nejsou kalhoty nikdy krátké. – Mýlíš se, ani klekání nechodí do lesa bez obojku! Nebo jsi někdy viděl, že by kolínští husaři nosili semenec na půdu sami? – Blbost, žabinec bez brčka neusmažíš!*).

Ale po pravdě řečeno, ten mladý muž mě tehdy jednak fascinoval, jednak zklamal. Fascinoval tím, jak neburácel, ale nahlas kriticky a věčně myslel, a zklamal tím, že nás vůbec nenabádal k tvorbě toho, čemu se říká občanská společnost. Vrátil se tehdy z cesty po USA, a byl skrz naskrz načichlý svobodomyšlností tamního studentstva, říkal – tvořte vlastní samosprávné, paralelní struktury, hajte si své akademické svobody, chovejte se jako svobodní občané, pište, diskutujte, dělejte happeningy, zakládejte časopisy, kluby, divadla, svou paralelní polis, a nesnažte se proboha pronikat do partajních struktur, jsou to jen struktury establishmentu, nesnažte se je podporovat a přizpůsobovat se jim.

Tenkrát to pro mne bylo málo revoluční, s vražednou naivitou jsem si revoltu spojoval s protagonisty pražského jara („Jsme s vámi, buďte s námi“), dnes vím, že nás vlastně nabádal k tvorbě toho, čemu se říká občanská společnost.

Vzpomínka č. 2, prosinec 2010. Opět Filozofická fakulta, katedra teatrologie, nabitá velká posluchárna v posledním patře. Pořádáme celý podzimní semestr cyklus besed se současnými dramatiky (a dramatičkami), uvedu vždy hosta, kladu „zahřívací“ otázky, pak už se ptají studenti a host – ač má vyměřeny pouhé dvě třicetiminutové hodiny – hovoří dvě, tři, někdy i více hodin. Jako určité logické vyvrcholení cyklu – a „předvánoční dárek“ pro studenty – po Milanu Uhdem, Davidu Drábkovi, Arnoštu Goldflamovi, Daniele Fischerové etc. plánujeme coby posledního hosta Václava Havla. Má přijít v pátek 17. prosince – tehdy ještě netuším, že můj host má před sebou už jen rok života.

Do poslední chvíle není jisté, zda mu zdravotní stav přijít dovolí, má krátce po dokončení svého prvního a jediného filmu a nemoc, která je zbabělá, a útočí vždy ze zálohy, si na něj počíhala právě těsně po velkém vypětí z této pro něj tak vzrušující a dobrodružné práce. Přesto ten malý velký muž, bojující s tolika chorobami najednou, na akademickou půdu nakonec dorazí, a málem se do přeplněné a nedýchatelné místnosti ani nedostane. Usedne na židli a nechá si zcela neakademicky přinést pivo.

A pak z něj jakákoli nemoc spadne, pustí se do vypravování o Kolářovi, Radokovi, Holanovi, odpovídá pohotově a vtípně na mnohé zapeklité otázky zdaleka nejen k divadlu, vypravuje o své budoucí hře o grotesknosti stáří, kterou zatím nosí jen v hlavě, totiž o Sanatoriu. Ale především jsem opět svědkem téhož zázraku jako před dvačtyřiceti lety, totiž kritického myšlení nahlas. A tentokrát můj host kriticky myslí především na téma čapkovské „kritiky slov“, či chcete-li, promiskuity jazyka. Netají se odporem ke způsobu, jak mluví politici i celebrity v médiích (např. jak donekonečna skloňují „tuto zemi“, „tuto chvíli“ atd.).

Netuší, že uplyne rok, a nad jeho rakví budou svrchu zmínění rychlokvašení havlofilové opět slavnostně skloňovat „tuto zemi“, „tuto chvíli“ a další květnaté fráze, jimiž tolik pohrdal. Kýč, včetně toho verbálního, má tu neblahou vlastnost, že nakonec dostihne i největší nepřátele – většinou po jejich smrti. Potkalo to kdysi Havlíčka, pak Masaryka a nejnověji i Václava Havla. Tři největší kritické duchy, jež zrodila jinak idylická česká kultura a politika.